

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Roman Wilk

Protokolant: starszy protokolant sądowy Natalia Grabowska

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2021 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa [REDAKTION]

przeciwko Bankowi Millennium Spółce Akcyjnej z siedzibą w Warszawie

o zapłatę

- I. zasądza od strony pozwanej Banku Millennium Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie na rzecz powódki [REDAKTION] kwotę 37.434,03 zł (trzydzieści siedem tysięcy czterysta trzydzieści cztery złote 03/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od:
 - kwoty 34.482,21 zł (trzydzieści cztery tysiące czterysta osiemdziesiąt dwa złote 21/100) od dnia 30 listopada 2019 r. do dnia zapłaty,
 - kwoty 2.951,62 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt jeden złotych 62/100) od dnia 5 maja 2021 r. do dnia zapłaty,
- II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
- III. zasądza od strony pozwanej Banku Millennium Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie na rzecz powódki [REDAKTION] kwotę 5.812,19 zł (pięć tysięcy osiemset dwanaście złotych 19/100) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,
- IV. zwraca powódce [REDAKTION] kwotę 4,81 zł (cztery złote 81/100) tytułem niewykorzystanej części zaliczki na koszty biegłego.

Uzasadnienie wyroku z dnia 9 września 2021 r.

Powódka [REDAKTOWANE] pozwem z dnia 23 grudnia 2019 r. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej Banku Millennium Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie kwoty 34.482,41 zł wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 30 listopada 2019 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że w dniu 21 maja 2008 r. zawarła ze stroną pozwaną umowę o kredyt hipoteczny nr [REDAKTOWANE], na mocy której udzielono jej kredytu w kwocie 170.000 zł, który waloryzowany był do kursu franka szwajcarskiego według tabeli kursowej strony pozwanej.

W ocenie powódki roszczenie znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 410 k.c., skoro powódka dokonując łączny spłat w kwocie 77.996,80 zł spłacała więcej niż była zobowiązana z uwagi na abuzywność postanowień umownych zawartych w § 2 ust. 2 i w § 7 ust. 1 Umowy. Postanowienia umowne zawarte w § 2 ust. 2 i w § 7 ust. 1 Umowy dotyczące sposobu wyznaczania kursów walut nie wiążą powódki jako konsumenta, skoro nie zostały one indywidualnie uzgodnione, a nadto są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interes konsumenta jakim jest powódka. Wylimitowanie ze stosunku zobowiązaniowego wyżej wymienionych postanowień umownych powoduje brak możliwości zastąpienia ich jakimikolwiek przepisami dyspozytywnymi, co prowadzi do konsekwencji przyjęcia, że udzielono kredytu w walucie polskiej, oprocentowanego według wskaźnika LIBOR.

Alternatywnie powódka wskazała, że stosunek prawny bez niedozwolonych postanowień umownych jest stosunkiem prawnym sprzecznym z naturą stosunku prawnego, co wtórnie prowadzi do nieważności całej umowy z dnia 21 maja 2008 r.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew strona pozwana wskazała, że brak jest podstaw do zakwestionowania ważności umowy z dnia 21 maja 2008 r., skoro zakwestionowane przez powódkę klauzule są sformułowane w sposób jasny, precyzyjny, niebudzący wątpliwości i są wobec konsumenta w pełni skuteczne. Nieprawdą jest, że powódka nie miała wpływu na treść postanowień zawartej umowy, a jej pozew wniesiony po 11 latach od zawarcia umowy jest

powodowany próbą uniknięcia przez nią negatywnych skutków zmiany kursu franka szwajcarskiego do złotego polskiego, nie zaś rzeczywistą treścią stosunku prawnego wiążącego strony, co w związku z okolicznością, że bank nie miał wpływu na wysokość kursów walut, powoduje, że postępowanie powódki należy potraktować jako nadużycie prawa podmiotowego, nie zasługującego na podstawie art. 5 k.c. na ochronę prawną.

Pismem z dnia 14 kwietnia 2021 r. powódka rozszerzyła powództwo o kwotę 2.951,62 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pisma do dnia zapłaty. Pismo zostało doręczone pełnomocnikowi strony powodowej w dniu 30 kwietnia 2021 r. (k. 482).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bank Millennium Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w sektorze bankowości, a [REDAKTED] jest konsumentem.

(okoliczność bezsporna)

[REDAKTED] pracowała w Polsce i otrzymywała wynagrodzenie w polskiej walucie. [REDAKTED] chciała nabyć mieszkanie i interesowała ją uzyskanie na podstawie kredytu brakującej kwota w polskiej walucie. [REDAKTED] odbyła kilka spotkań i zarekomendowano jej kredyt indeksowany jako bezpieczny. Nie przedłożono oferty kredytu bez indeksacji, wskazując na brak zdolności kredytowej. Nie przedłożono jej symulacji konkretnej zmiany wysokości spłaty w przypadku konkretnej zmiany kursu franka.

Dowód: przesłuchanie powódki [REDAKTED], k. 478v-479.

Celem uzyskania kredytu w Banku Millennium Spółce Akcyjnej [REDAKTED] wypełniła formularz, będący wnioskiem o udzielenie kredytu. Pięciostronicowy dokument składał się z pól wyboru oraz miejsc na wpisanie oczekiwanych danych.

W rubryce „Rodzaj kredytowanej nieruchomości” można było zaznaczyć następujące wybory: „Dom wolnostojący”, „Lokal mieszkalny”, „Bliźniak”, „Segment”, „Działka” oraz „Inny” z miejscem na uzupełnienie wpisu. [REDAKTED] wybrała „**Lokal mieszkalny**”.

W rubryce „Przeznaczenie kredytu” można było zaznaczyć następujące wybory: „Zakup” (ze wskazaniem podwyborów „Rynek pierwotny” i „Rynek wtórny” oraz miejscem na odrębne wskazanie kwoty), „Budowa” (ze wskazaniem podwyborów „Deweloper/spółdzielnia mieszkaniowa/generalny wykonawca” i „System gospodarczy” oraz miejscem na odrębne wskazanie kwoty), „Rozbudowa” (z miejscem na odrębne wskazanie kwoty), „Remont/modernizacja” (ze wskazaniem podwyboru „Wykończenie” oraz miejscem na odrębne wskazanie kwoty), „Inny cel mieszkaniowy” (ze wskazaniem miejsca na opisanie tego celu oraz miejscem na odrębne wskazanie kwoty), „Refinansowanie wydatków poniesionych na cele mieszkaniowe (m.in. zadatek) (z miejscem na odrębne wskazanie kwoty), „Spłata kredytu mieszkaniowego” (z miejscem na odrębne wskazanie kwoty), „Spłata zobowiązań innych niż mieszkaniowe (suma zobowiązań do spłaty wymienionych na str. 3 wniosku)” (z miejscem na odrębne wskazanie kwoty oraz z miejscem na wskazanie liczby spłaconych zobowiązań”, „Dowolny cel” (z miejscem na odrębne wskazanie kwoty). [REDACTED] wybrała „Zakup” z podwyborem „Rynek wtórny” i wyborem kwoty **170.000 zł**.

W rubryce „Wnioskuje o podwyższenie kwoty kredytu o... ” były następujące wybory: „prowizję z tytułu udzielenia kredytu” (ze wskazaniem kwoty), „opłatę za opinię dotyczącą zabezpieczenia kredytu” (ze wskazaniem kwoty), „prowizję dla agencji nieruchomości” (ze wskazaniem kwoty), „opłatę za sporządzenie wyceny” (ze wskazaniem kwoty), „opłaty notarialne zw. z zawarciem umowy kupna nieruchomości” (ze wskazaniem kwoty), „sądowe i notarialne koszty ustanowienia hipoteki” (ze wskazaniem kwoty) oraz „inne” (ze wskazaniem kwoty). [REDACTED] **nie zaznaczyła tego pola.**

W dalszej części wniosku było pole „wnioskuje o potrącenie należnej bankowi prowizji z tytułu udzielenia kredytu/pożyczki”. [REDACTED] **nie zaznaczyła tego pola.**

W rubryce „wnioskuje o ubezpieczenie na wypadek utraty stałego źródła dochodu oraz:” były następujące wybory: „podwyższenie kwoty kredytu o wysokość składki (nie dotyczy kredytów z LTV >98%), zobowiązuję się opłacić całą należną składkę z własnych środków. [REDACTED] **nie zaznaczyła tego pola.**

Poniżej znajdowało się pole „wnioskuje o ubezpieczenie niskiego wkładu własnego”. [REDACTED] **nie zaznaczyła tego pola.**

Poniżej znajdowała się rubryka „Waluta kredytu/pożyczki” i następujące pola do wyboru „PLN”, „EURO”, „USD”, „CHF”. [REDACTED] wybrała pole „CHF”.

Obok znajdowała się rubryka „Wypłata kredytu/pożyczki” z polami „Jednorazowo”, „w transzach, w ilu:” (z miejscem na wskazanie liczby transz). [REDACTED] wybrała obydwa pola, wskazując jako ilość transz „2”.

W pobliskim polu „Okres kredytowania” [REDACTED] wpisała liczbę **540 miesięcy**.

Obok znajdowała się rubryka „proponowany okres karencji” z wyborami „24 miesiące (maksymalnie) oraz „Inny” (z miejscem na wskazanie liczby miesięcy). [REDACTED] nie wskazała liczby miesięcy.

Poniżej znajdowała się rubryka „Spłata kredytu”, na której znajdowały się następujące wybory: „raty równe” i „raty malejące”. [REDACTED] wybrała „raty równe”.

Dalej zostało wskazane miejsce na wybór specjalnego programu kredytowego/promocji, gdzie zostało wpisane „0%”.

Poniżej znajdowały się w kolumnie po lewej stronie informacje o [REDACTED] jako kredytobiorcy, dotyczące kolejno imienia i nazwiska, numeru PESEL, serii i numeru dowodu tożsamości, stanu cywilnego, faktu stałego zameldowania, adresu stałego zameldowania, liczby mieszkańców zamieszkałych pod danym adresem, adresu do korespondencji, obywatelstwa, telefonu domowego, telefonu komórkowego, telefonu służbowego, adresu e-mail, wykształcenia, profilu wykształcenia, zawodu, wykonywanego zawodu, stosunku do służby wojskowej w przypadku mężczyzn, okoliczności prowadzenia działalności gospodarczej, faktu jej zawieszenia lub zaprzestania w ciągu ostatnich miesięcy, stopnia pokrewieństwa między wnioskodawcami, liczby gospodarstw domowych przystępujących do kredytu/pożyczki oraz liczby osób w gospodarstwie domowym.

Następnie zamieszczono w kolumnie po lewej stronie informacje o zatrudnieniu i dochodach [REDACTED] jako kredytobiorcy, wskazując kolejno obecne miejsce pracy, staż pracy u danego pracodawcy stanowisko, formę uzyskiwanego dochodu, inne źródła dochodu, aktualną miesięczną płacę podstawową brutto, inne, pytanie o prowadzenie działalności gospodarczej, formę rozliczania działalności gospodarczej z urzędem skarbowym, nazwę firmy, adres firmy, nr telefonu firmy, opis działalności oraz

oświadczenie o przychodzie, kosztach i dochodzie wypełniane gdy działalność gospodarcza rozliczana jest w formie ryczału lub karty podatkowej.

Poniżej umieszczono rubrykę „Korzystamy z usług Banku Millennium S.A.” z możliwością dokonania wyboru „Tak” lub „Nie” oraz rubrykę „Korzystamy z usług innych banków” z możliwością dokonania wyboru „Tak lub Nie”. [REDAKTED]
wskazała, że nie korzysta z usług Banku Millennium i korzysta z usług innych banków.

Poniżej umieszczono rubrykę „Obroty/dochody są przelewane na rachunek bankowy” z następującymi wyborami: „Tak do Banku Millennium”, „Tak do innego banku”, „Nie”. [REDAKTED]
[REDAKTED] **dokonała wyboru „Tak do innego banku”.**

Następnie została umieszczona rubryka „Posiadamy zobowiązania z tytułu udzielonych kredytów, pożyczek, wykorzystanych limitów kart kredytowych, wykorzystane zadłużenie w ROR z możliwością wyboru „Tak” i „Nie”. [REDAKTED]
[REDAKTED] **dokonała wyboru „Nie”.**

Następnie znajdują się osobno dla każdego kredytobiorcy rubryki z danymi dotyczące kredytów/pożyczek/udzielonych poręczeń kredytów i pożyczek oraz kart kredytowych. [REDAKTED]
[REDAKTED] **przekreśliła powyższe rubryki.**

Następnie znajdowała się rubryka dotycząca Rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, limitów i linii kredytowych. [REDAKTED] **nie wypełniła powyższej rubryki.**

Poniżej znalazła się rubryka „Pozostałe zobowiązania”, gdzie znajdowały się następujące pola z miejsce do wskazania zobowiązania i jego wysokości: „Składki ubezpieczeniowe na życie kredytobiorcy oraz członków gospodarstwa domowego, wynikające z zabezpieczenia kredytu/pożyczki w Banku Millennium S.A. w przypadku, gdy Wnioskodawca nie wykupił ubezpieczenia grupowego w Banku Millennium S.A.”, „Składki na ubezpieczenie budowy lub nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych, wynikające z zabezpieczenia kredytu/pożyczki w Banku Millennium S.A. w przypadku, gdy Wnioskodawca nie wykupił ubezpieczenia grupowego w Banku Millennium S.A”, „Koszt utrzymania nieruchomości”, „Alimenty”, „Inne zobowiązania o stałym charakterze”. [REDAKTED]
[REDAKTED] **przekreśliła wszystkie te rubryki.**

Następnie rubryka „Aktywa wnioskodawców” **nie została wypełniona przez** [REDAKTED].

W rubryce „Proponowane zabezpieczenie kredytu” przy podrubryce „Zabezpieczenie docelowe przy polu „Hipoteka” były wskazane wyboru „Na nieruchomości kredytowanej” i

„Na nieruchomości innej niż kredytowana”. [REDACTED] zaznaczyła wybór „**Na nieruchomości kredytowanej**” i uzupełniła dane nieruchomości kredytowanej.

Poniżej znajdowało się pole „Cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości/budowy od ognia i innych zdarzeń losowych” z możliwością dokonania następujących wyborów: „Generalna umowa z PZU (ubezpieczenie grupowe Kredytobiorców) oraz „Umowa z innym Towarzystwem Ubezpieczeniowym” (wraz z miejscem na wskazanie nazwy Towarzystwa Ubezpieczeniowego oraz Sumy Ubezpieczenia). [REDACTED] dokonała wyboru „**Umowa z innym Towarzystwem Ubezpieczeniowym**”.

Niżej znajdowało się pole „Cesja praw z umowy ubezpieczenia na życie kredytobiorcy” z możliwością dokonania następujących wyborów: „Generalna umowa z PZU (ubezpieczenie grupowe Kredytobiorców) oraz „Umowa z innym Towarzystwem Ubezpieczeniowym” (wraz z miejsce na wskazanie nazwy Towarzystwa Ubezpieczeniowego oraz Sumy Ubezpieczenia). [REDACTED] dokonała wyboru „**Generalna Umowa z PZU (ubezpieczenie grupowe kredytobiorców)**”.

Poniżej znajdowało się pole Zabezpieczenie przejściowe: Ubezpieczenie kredytu do czasu ustanowienia hipoteki z wyborami „Tak” oraz „Nie” oraz Inne (z polem do uzupełnienia). [REDACTED] dokonała wyboru „**Tak**”.

Dalej znalazło się oświadczenie [REDACTED] oświadczając, że po 1990 r. nie było prowadzone wobec niej postępowania egzekucyjne z tytułu zaciągniętych kredytów/pożyczek oraz nieedytowalne oświadczenia wnioskodawców dotyczące pouczenia o odpowiedzialności karnej na podstawie art. 297 Kodeksu Karnego, informacje o zbieraniu danych osobowych i zasadach ich przetwarzania.

[REDACTED] wyraziła zgodę na objęcie jej ubezpieczeniem kredytu do czasu ustanowienia hipoteki przez Towarzystwo Ubezpieczeń InterRisk S.A. z siedzibą w Warszawie.

Dalej znalazło się wskazanie źródła informacji o ofercie ze wskazaniem pośrednika Expander Advisors Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, oświadczenie [REDACTED] [REDACTED] o zgodzie na przekazywanie kredytobiorcy informacji objętych tajemnicą bankową, a następnie podpisy [REDACTED] oraz Edyty Szlachetki (doradcy finansowego Expander Advisors Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością).

Dowód: wniosek kredytowy nr [REDACTED], k. 148-152.

██████████ była informowana pisemnie o ryzyku walutowym oraz o ryzyku zmiany stóp procentowych, co miało dotyczyć zarówno kredytów złotówkowych, jak i walutowych.

Dowód: informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej z dnia 8 maja 2008 r., k. 230.

Bank Millennium Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie reprezentowana przez pełnomocników ██████████ (dalej jak **Kredytodawca**) i ██████████ (dalej jako **Kredytobiorca**) zawarli w dniu 26 maja 2008 r. w formie pisemnej umowę zatytułowaną „Umowa o kredyt hipoteczny nr ██████████” (dalej jako **Umowa**), na mocy której Kredytodawca udzielił Kredytobiorcy kredytu w kwocie 170.000 zł przeznaczonego w zakresie kwoty 170.000 zł na nabycie na rynku wtórnym nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr 94 przy ul. ██████████ w Krakowie, objętego księgą wieczystą ██████████ na okres 540 miesięcy, licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy. Zgodnie z § 2 ust. 2 kredyt był indeksowany do franka szwajcarskiego (CHF), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązujących w Banku Millennium w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank miał wysyłać do Kredytobiorców pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych Obowiązujących w Banku Millennium w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały wpływ na wysokość zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej. Do Umowy znalazł zastosowanie Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku Millennium S.A.

Dowód: umowa o kredyt hipoteczny nr ██████████ z dnia 26 maja 2008 r., k. 180-185,

Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku Millennium S.A w wersji R.22., k. 187-196,

Kredyt miał zostać wypłacony jednorazowo na rachunek bankowy zwykły kredytowanej nieruchomości po spełnieniu szczegółowo wskazanych w Umowie warunków.

Na podstawie § 3 ust. 4 Umowy uruchomienie kredytu lub transzy następowało w terminie wskazanym przez Kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty, o ile dyspozycja wraz z dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków koniecznych do uruchomienia środków z kredytu, określonych w Umowie i Regulaminie, zostanie złożona na 3 dni robocze, a w przypadku konieczności zlecenia przez Bank kontroli inwestycji na 10 dni roboczych przed planowaną datą uruchomienia środków. Od kwoty udzielanego kredytu była pobierana przez Bank jednorazowa bezzwrotna prowizja w kwocie 0 zł (§ 4 ust. 1 Umowy).

Dowód: umowa o kredyt hipoteczny nr [REDAKTOWANE] z dnia 26 maja 2008 r., k. 180-185.

Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej (§ 6 ust. 1 Umowy), a oprocentowanie Kredytu wynosiło 3,8350 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 0,9500 punktu procentowego, stałej w całym okresie kredytowania (§ 6 ust. 3 Umowy), a oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (§ 6 ust. 5 Umowy).

Dowód: umowa o kredyt hipoteczny nr [REDAKTOWANE] z dnia 26 maja 2008 r., k. 180-185.

Kredytobiorca zobowiązał się do spłacania kwoty kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku Millennium S.A. (§ 7 ust. 1 Umowy). Kredyt miał być spłacany w 540 ratach miesięcznych, w 1 tym ratę obejmującą odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 539 równych rat miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej (§ 7 ust. 2 Umowy), a spłata kredytu miała następować przez bezpośrednie potrącanie przez Bank należnych mu kwot z rachunku kredytobiorcy o numerze [REDAKTOWANE].

Dowód: umowa o kredyt hipoteczny nr [REDAKTOWANE] z dnia 26 maja 2008 r., k. 180-185,

Przedmiotem zabezpieczenia Umowy była:

- 1) hipoteka kaucyjna do sumy 289.000 zł na nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr 7 przy ul. [REDAKTOWANE] w Krakowie, objętego księgą wieczystą [REDAKTOWANE],

2) cesja praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych Nieruchomości,

3) cesja praw z polisy ubezpieczeniowej na życie [REDAKTOWANE].

Dowód: umowa o kredyt hipoteczny nr [REDAKTOWANE] z dnia 26 maja 2008 r., k. 180-185,

oświadczenie o udzieleniu kredytu (dotyczy hipoteki łącznej kaucyjnej), k. 168.

W związku z zawarciem umowy kredytu [REDAKTOWANE] udzieliła Bankowi Millennium Spółce Akcyjnej pełnomocnictw do:

- przystąpienia do umowy zbiorowego ubezpieczenia budynków i lokali mieszkalnych na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali mieszkalnych w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej z siedzibą w Warszawie,

- pobierania z rachunku bankowego prowadzonego przez Bank Millennium S.A. środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę wymagalnych zobowiązań z tytułu kredytów, odsetek, prowizji i innych opłat, a także składek ubezpieczeniowych,

- ustanowienia blokady na rachunku bieżącym środków pieniężnych w wysokości przeznaczonej na sfinansowanie podatku od czynności cywilnoprawnych oraz opłat sądowych z tytułu ustanowienia hipoteki,

- pobierania z rachunku składek na zbiorowe ubezpieczenie budynków i lokali mieszkalnych,

- pobierania z rachunku środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę odsetek naliczonych od dnia pobrania ostatniej raty odsetkowej do dnia podpisania Aneksu do Umowy, odsetek naliczonych od dnia pobrania ostatniej raty odsetkowej do dnia podpisania Aneksu do Umowy w przypadku złożenia dyspozycji o zmianę waluty udzielonego kredytu,

- pobierania z rachunku opłat z tytułu refinansowania kosztów, ubezpieczenia przez bank kredytu w Towarzystwie Ubezpieczeń InterRisk S.A. z siedzibą w Warszawie do czasu złożenia w banku prawomocnego odpisu z księgi wieczystej.

Dowód: pełnomocnictwo z dnia 21 maja 2008 r., k. 215-216.

Postanowienia zawarte w § 2 ust. 2 Umowy oraz w § 7 ust. 1 Umowy zostały narzucone [REDAKTOWANE] i nie miała na nie wpływu.

(domniemanie prawne)

Kwota kredytu została wypłacona w dwóch transzach: 68.000 zł w dniu 3 czerwca 2008 r. oraz 102.000 zł w dniu 20 czerwca 2008 r. .

Dowód: zaświadczenie z dnia 26 września 2019 r., k. 49.

██████████ pismem z dnia 12 listopada 2019 r. wezwała Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie do zapłaty wszelkich uiszczonych przez nią należności w okresie od dnia 3 grudnia 2009 r. do dnia 5 września 2019 r. w związku z Umową tj. kwoty 78.567,37 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia wymagalności wskazanych roszczeń w terminie 14 dni od otrzymania wezwania. ██████████ powołała się w pierwszej kolejności na nieważność Umowy, podnosząc również zarzut abuzywności konkretnych postanowień umownych. Pismo zostało odebrane w dniu 15 listopada 2019 r.,

Dowód: pismo z dnia 12 listopada 2019 r., k. 45,

pismo z dnia 13 stycznia 2019 r., k. 47.

██████████ od 3 lipca 2008 r. do dnia 5 września 2019 r w przypadku pominięcia mechanizmu indeksacji przy zachowaniu umownego oprocentowania kredytu zobowiązana była do uiszczenia kwoty 52.446 zł, a w rzeczywistości uiściła kwotę 89.880 zł.

Dowód: opinia biegłego sądowego z dnia 19 marca 2021 r., k. 456-467.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodu z dołączonych dokumentów oraz dowodu z przesłuchania stron ograniczonego do przesłuchania powódki

██████████.

Dokumenty te nie budziły wątpliwości sądu ani stron co do ich treści oraz autentyczności.

Zeznania powódki ██████████ również nie budziły wątpliwości Sądu co do ich zgodności z prawdą, gdyż nie sprzeciwiały się temu zasady doświadczenia życiowego, ani treść dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy.

Podstawą ustalenia faktu narzucenia powódce postanowień umownych było domniemanie prawne z art. 385¹ § 4 k.c., które nie zostało obalone w toku postępowania przez stronę pozwaną.

Za obalenie tego domniemanie nie może posłużyć treść wniosku kredytowego, gdzie jedynie można było zaznaczyć walutę kredytu, a brak było opcji na wybór sposobu indeksacji.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka [REDAKTOWANE], albowiem świadek ten był zawnioskowany na okoliczności prawnie irrelewantne w niniejszym postępowaniu. W szczególności wewnętrzne sposoby postępowanie banku z kredytami frankowymi nie mogą obniżać standardu ochrony konsumenta przewidzianego w przepisach europejskich.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka [REDAKTOWANE], gdyż świadkowie ci nie brali udziału w procesie zawierania umowy z dnia 21 maja 2008 r. W tej sytuacji zeznania świadków byłyby nieprzydatne dla ustalenia procesu zawierania umowy w zakresie możliwości negocjowania umowy (zeznania świadka [REDAKTOWANE]). Z kolei wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań tych świadków ([REDAKTOWANE]) na okoliczności związane z istnieniem kredytów jako takich czy też z wykonywaniem umowy byłby nieprzydatny dla rozstrzygnięcia i przedłużałby postępowanie w sposób nieuzasadniony.

Wyłącznie na marginesie należy podnieść, że istotnym dowodem do ustalenia czy rzeczywiście możliwe było negocjowanie postanowień umownych byłoby przesłuchanie w charakterze świadka osób, które miały rzeczywistą styczność z procesem zawierania umowy. Niezawnioskowanie takich świadków, a wnioskowanie o przesłuchanie świadka niezwiązanego z umową, każe budzić podejrzenia co do chęci strony pozwanej do obiektywnego nakreślenia rzeczywistości.

Sąd pominął wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości oraz rachunkowości, albowiem dowód ten był całkowicie nieprzydatny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Dowód ten mający na celu wskazanie sposobu funkcjonowania banku w zakresie kredytów frankowych nie byłby w ogóle potrzebny w niniejszej sprawie dotyczącej oceny ważności bądź nieważności stosunku prawnego, przyczyniając się nadto do radykalnego zwiększenia kosztów postępowania i przedłużenia jego czasu. Należy bowiem podkreślić, że badanie sposobu wykonywania umowy przez stronę pozwaną jest zbędne w świetle zasad badania abuzywności postanowień umownych, skoro istotna jest jej treść, a nie to, czy była wykonywana w sposób prawidłowy.

Nieprzydatny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy był cennik kredytów hipotecznych pod kątem porównania oprocentowania kredytu hipotecznego udzielanego przez bank w

różnych walutach czy też Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku Millennium S.A. nieobowiązujący w dacie zawierania umowy. Tak samo nieprzydatna była symulacja kosztów kredytu na podstawie danych z kredytu [REDACTED]/2008. Równie nieprzydatne były dokumenty dotyczące parametrów wejściowych symulacji oraz dokumenty dotyczące wydatków [REDACTED].

Nie były też istotne w realiach niniejszej sprawy zapytania z BIK S.A., dokumenty dotyczące rynku walutowego, opracowania dotyczące oceny wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, informacja w zakresie skutków projektu ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu, dokument o nazwie „Wpływ na instytucje kredytowe Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego”, Rekomendacja Komisji Nadzoru Bankowego G dotyczącej zarządzania ryzykiem stopy procentowej w bankach z 2002 r. czy też Rekomendacja S dotyczących dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Sąd postanowił pominąć dowód z uzupełniającej opinii biegłego z uwagi na jego zbędność dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Z uwagi na nieważność umowy z dnia 21 maja 2008 r. wyliczenie biegłego ma charakter pomocniczy dla oceny czy żądanie powódki nie jest nadużyciem prawa, skoro cała kwota wpłacona przez powódkę tytułem kredytu stanowi świadczenie nienależne. Wskazywane przez stronę pozwaną różnice na poziomie kilku złotych (k. 483v – różnice są na niekorzyść powódki) są wręcz nieadekwatne do kosztów potencjalnej opinii uzupełniającej, a nie wpływają w żaden sposób na ocenę kwestii czy żądanie powódki stanowi nadużycie prawa.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

W niniejszej sprawie nie był sporny fakt zawarcia umowy o kredyt hipoteczny nr [REDACTED] z dnia 21 maja 2008 r. oraz jej postanowienia, natomiast spór dotyczył kwestii ważności tej umowy.

Na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym na dzień 4 lipca 2006 r. (tekst jednolity Dz. U. 2002, Nr 72, poz. 665 z późniejszymi zmianami; dalej jako p.b.) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się

oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Zgodnie z art. 69 ust. 2 p. b. umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W dniu 21 maja 2008 r. przepisy nie posługiwały się pojęciem kredytu indeksowanego czy też denominowanego i stosowne definicje zostały określone w doktrynie i judykaturze. Kredyt indeksowany to taki kredyt, w którym kwota kredytu wyrażona i wypłacona zostaje w walucie polskiej, a w chwili wypłaty ulega przeliczeniu na walutę obcą, co stanowi podstawę do zastosowania mechanizmu indeksacji. Kredyt denominowany to kredyt, w którym kwota kredytu wyrażona jest w walucie obcej, a następnie wypłacana w walucie polskiej, po przeliczeniu według określonego kursu, przy czym podstawę do określenia wysokości rat stanowi kwota w walucie obcej określona w kredycie.

Umowa z dnia 21 maja 2008 r. niewątpliwie była umową kredytu w rozumieniu art. 69 ust. 1 i 2 p.b.

Niewątpliwie umowa z dnia 21 maja 2008 r. była umową kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, a nie umową denominowaną we frankach szwajcarskich, o czym świadczy że w żadnym miejscu umowy nie było wiadomo jaka będzie wysokość kredytu we frankach szwajcarskich, a zależała ona wyłącznie od daty uruchomienia kredytu i wynikającego z konkretnego dnia przeliczenia kursu franka wynikającego z Tabeli Kursów Wymiany Walut na kwotę 170.000 zł.

Nie można przyjąć, że przez zastosowanie mechanizmu indeksacji umowa z dnia 21 maja 2008 r. przestała być kredytem w rozumieniu art. 69 p.b. Nie był to kredyt walutowy, ale

jednocześnie nie była to umowa nienazwana będąca zakładem na kurs franka szwajcarskiego. Nie można ze zmiany prawa bankowego dokonanego w dniu 26 sierpnia 2011 r. na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011, Nr 165, poz. 984; dalej jako ustawa antyspreadowa) i wprowadzenia art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3 p.b. wyprowadzać twierdzenia o nieważności kredytu indeksowanego do kursu franka szwajcarskiego zawartego przed nowelizacją. Tym samym brak było podstaw do uznania, że umowa jest nieważna z powodu bycia umową nieznaną ustawie i nieobjęcia katalogiem czynności bankowych z art. 5 p.b.

Jednocześnie umowa ta nie była sprzeczna z istotą stosunku zobowiązaniowego. Konieczność ustalenia wysokości zobowiązania powódki w oparciu o kursy walut ustalane przez bank w tabeli kursów samo w sobie nie oznacza nieważności stosunku zobowiązaniowego jako rzekomo naruszającego granice swobody umów. Należy bowiem zwrócić uwagę na fakt, że zasada swobody umów swoje zastosowanie ma w obrocie powszechnym, a więc w obrocie między jednostkami autonomicznymi i równorzędnymi, dlatego też w ramach swobody umów w obrocie powszechnym dopuszczalne byłoby takie postanowienie umowne, w którym to wartość świadczenia opierana byłaby o tabele stosowane przez bank, pod warunkiem ich stosowania we wszystkich relacjach z bankiem bez dyskryminującego odniesienia w stosunku do charakteru relacji z bankiem. Powyższe stwierdzenie oczywiście nie oznacza, że takie same są granice dopuszczalności ukształtowania stosunku prawnego w relacji do stosunków prawnych z udziałem konsumentów, jednakże to realizowane jest przy wykorzystaniu instytucji niedozwolonych postanowień umownych, wprowadzających odmienny reżim prawny niż klasyczna nieważność czynności prawnej w rozumieniu art. 58 § 1 k.c.

Nietrafność zarzutów dotyczących pierwotnej nieważności umowy powoduje konieczność rozważenia, czy umowa z dnia 21 maja 2008 r. zawiera takie niedozwolone postanowienia umowne, których nieskuteczność wobec powód konsumentów prowadziła w sposób nieunikniony do nieważności całego stosunku umownego z dnia 21 maja 2008 r., jak wskazuje powódka.

Kwestionowane postanowienia umowne to:

1) kredyt jest indeksowany do franka szwajcarskiego (CHF), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązujących w Banku Millennium w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysyła do Kredytobiorców pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego

równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych Obowiązujących w Banku Millennium w dniu uruchomienia kredytu transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej (§ 2 ust. 2 Umowy)

2) kredytobiorca zobowiązuje się do spłacania kwoty kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku Millennium S.A (§ 7 ust. 1 Umowy).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeśli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jednak postanowień określających główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W myśl art. 385¹ § 2 k.c. jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na które konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca zaproponowanemu konsumentowi przez kontrahenta (385¹ § 3 k.c.). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (385¹ § 4 k.c.).

Oceny zgodności postanowienia z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będąca przedmiotem oceny (art. 385² k.c.).

Przy wykładni art. 358¹ § 1 i 2 k.c. należy mieć na względzie, że przepisy te zostały wprowadzone do krajowego porządku prawnego w ramach implementacji dyrektywy 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE L nr 95, str. 29; dalej także jako Dyrektywa 93/13). Nastąpiło to na mocy art. 18 ustawy z 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. Nr 22, poz. 271 z późniejszymi zmianami). Uwzględnienia wymaga zatem cel tych postanowień, który został wyrażony w Dyrektywie 93/13. Z jej motywów wynika, że Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki (postanowienia) nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli

jednak takie postanowienia zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, a także zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem, że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać. W myśl zatem art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 Państwa Członkowskie mają obowiązek zapewnić, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe postanowienia w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podnieść, że [REDAKTOR] jest konsumentem, natomiast Bank Millennium Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie bankowości, co umożliwia badanie czy postanowienie umowne przewidujące indeksację kredytu jest niedozwolonym postanowieniem umownym.

Kwestionowane postanowienie umowne nie było uzgodnione indywidualnie przez strony, przy czym istotne jest, czy istniała możliwość negocjacji tego postanowienia, a nie czy to konkretne postanowienie powstało wskutek negocjacji.

Strona pozwana nie obaliła domniemania prawnego, że powódka nie miała wpływu na kwestionowane postanowienie umowne. Sama możliwość wyboru 4. odmiennych umów („złotówkowej”, „eurowalutowej”, „dolarowej” czy „frankowej”) nie może być uznawana za indywidualne uzgodnienie kwestionowanych postanowień umownych. Powyższe rozumowanie strony pozwanej prowadziło do absurdów polegających na tym, że kontroli incydentalnej podlegaliby tylko ci przedsiębiorcy, którzy dla danego rodzaju produktu czy usługi stosują jeden i ten sam rodzaj umowy. Oczywiście jest, że w obecnych realiach gospodarczych przedsiębiorcy oferują co najmniej kilka zbliżonych standardów umów dotyczących konkretnej usługi (np. kredytu) i sama możliwość wyboru przez konsumenta jednej z tych umów nie oznacza sama przez się możliwości uzgadniania przez konsumenta warunków umownych.

W realiach niniejszej sprawy powódka była w stanie wybrać wysokość kredytu, „walutę kredytu” oraz marżę, natomiast nie mieli wpływu na sam mechanizm indeksacji. Na dokumentach stanowiących wnioski o udzielenie kredytu nie widać, aby proponowano konsumentom inny mechanizm indeksacji.

Znamienna jest okoliczność, że twierdzenia o możliwości negocjowania mechanizmu indeksacji nie są poparte wskazaniem choćby jednej umowy kredytu, gdzie w okresie zbliżonym do czasu zawierania umowy z dnia 21 maja 2008 r. odmiennie ukształtowano

mechanizm indeksacji. Zasady doświadczenia wskazują, że gdyby choć jedna umowa zawarta w tamtym okresie zawierała odmienne ustalenia co do indeksacji, to taka umowa byłaby przedstawiona do każdej sprawy dotyczącej kredytu frankowego, oczywiście przy zaanonimizowaniu danych z uwagi na obowiązującą tajemnicę bankową.

W dalszej kolejności rozważenia wymaga ocena czy postanowienie przewidujące indeksację kredytu jest głównym świadczeniem umownym czy też nie posiada tego przymiotu. Ustalenie bowiem, że postanowienia te mają cechy świadczenia głównego dopuszczałoby kontrolę tego postanowienia umownego jedynie w wypadku braku sformułowania tej kwestii w sposób jednoznaczny.

W ocenie Sądu mechanizmy indeksacyjne nie stanowią świadczenia głównego stron. Choć w Kodeksie cywilnym brak jest definicji świadczenia głównego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. to jednak nie ulega wątpliwości, że powinno się przyjmować wąskie rozumienie świadczenia głównego, co znajduje zresztą swoje poparcie w literaturze przedmiotu (zob. Agnieszka Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 385(1) Kodeksu cywilnego (w:) Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, Lex el/2011). Przyjęcie odmiennej wykładni powodowałoby usunięcie spod kontroli konkretnej wielu postanowień umownych o dużym stopniu uciążliwości dla konsumenta i tym samym podważyłoby sens istnienia tej formy ochrony konsumenta.

W realiach niniejszej sprawy za odmówienie klauzulom indeksacyjnym przymiotu świadczenia głównego przemawia fakt, że klauzule indeksacyjne odnoszą się bezpośrednio nie do samych elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego, tj. nie do oddania i zwrotu podstawowej sumy kredytowej. Kształtują ona jedynie dodatkowy, zawarty we wzorcu umownym, mechanizm indeksacyjny wspomnianych głównych świadczeń stron stosunku kredytowego, tj. sposób określania rynkowej wartości wydanej i wykorzystywanej sumy kredytu w złotych w relacji do walut obcych.

Wyłącznie ma marginesie należy podnieść, że strona pozwana twierdząc, że klauzule indeksacyjne stanowią główne świadczenia stron powołuje się na rzekomo aktualne orzeczenia sądów powszechnych, które w świetle aktualnego orzecznictwa sądów powszechnych reprezentują poprzednią linię orzeczniczą sądów, zarzuconą wskutek oddziaływania orzeczeń europejskich oraz sądów wyższych instancji.

Tymczasem w orzecznictwie obecnie ukształtowała się odmienna linia orzecznicza. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r. I CSK 1049/14 (OSNC 2016/11/134) postanowienia bankowego wzorca umownego zawierającego

uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzulę tzw. spreadu walutowego) nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. Ta linia orzecznicza jest kontynuowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018/7-8/79).

Przesądzenie, że postanowienie dotyczące indeksacji kredytu nie dotyczy głównego świadczenia stron otwiera możliwość oceny zakwestionowanego postanowienia umownego przez pryzmat dobrych obyczajów oraz okoliczności rażącego naruszenia interesów konsumenta bez względu na jasność sformułowania tego postanowienia w Umowie kredytu.

Dobre obyczaje to klauzula generalna, która powinna być rozumiana jako odwołanie do pozaprawnych reguł postępowania niesprzecznych z etyką, moralnością i aprobowanym społecznie obyczajem. Rozumienie klauzuli dobrych obyczajów powinno uwzględniać dorobek wypracowany na podstawie dłużej występującej w systemie prawnym klauzuli zasad współżycia społecznego (zob. C. Żuławska, Komentarz do art. 385(1) Kodeksu cywilnego (w:) G. Bieniek (red.), H. Ciepła, S Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, C. Żuławska, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. T 1-2, Lexis Nexis 2011). W ocenie Sądu wystarczające jest odwołanie do sytuacjonistycznego rozumienia klauzuli dobrych obyczajów (tj. oceny konkretnej sytuacji bez konieczności formułowania abstrakcyjnej normy postępowania), gdyż podejście normatywistyczne (polegające na wskazaniu konkretnej normy pozaprawnej naruszonej przez przedsiębiorcę) prowadziłyby do tworzenia norm o niewielkim stopniu abstrakcyjności, a przez to mało użytecznych w procesie sądowego stosowania prawa.

Naruszenie dobrych obyczajów w realiach niniejszej sprawy przejawia się w wykorzystaniu przewagi informacyjnej kontrahenta konsumenta prowadzącej do takiego uregulowania stosunku prawnego łączącego przedsiębiorcę i konsumenta, który przewidywał ustalanie kursu franka szwajcarskiego według Tabeli Kursów Walut Obcych pozwanego banku. To bank miał realny wpływ na kształtowanie wysokości kursu franka szwajcarskiego w odniesieniu do złotego polskiego i powódka nie była w stanie przewidzieć jaki będzie kurs waluty w dniu wypłaty kredytu, a także w dniu każdorazowej spłaty kredytu, nawet przy znajomości wszelkich czynników makroekonomicznych wpływających na rynkowy kurs waluty. Narażenie konsumentana arbitralność decyzji banku i brak możliwości obiektywnej weryfikacji ustalonego przez bank kursu niewątpliwie nie mieści się w ramach uczciwości kupieckiej. Bank niewątpliwie miał większą od powódki możliwość oceny ryzyka kursowego,

a okoliczności tej nie zmienia okoliczność abstrakcyjnego informowania o możliwym ryzyku zmiany kursu franka szwajcarskiego. Stanowisko to ma oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, gdzie stwierdzono, że „gdyby kredytujący bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020/7-8/64).

Rażące naruszenie interesu konsumenta powinno być rozumiane nie tylko jako naruszenie jego interesu ekonomicznego, ale także innych pozaekonomicznych interesów konsumenta.

W realiach niniejszej sprawy niewątpliwie doszło do rażącego naruszania interesów konsumenta, skoro konsument był zobowiązany do spłaty rat kredytu według wskazań Tabeli Kursów Wymiany Walut banku, a więc w wysokości pozwalającej na kształtowanie spreadu na wysokim poziomie. Konsument został narażony na brak bezpieczeństwa ekonomicznego z uwagi na brak możliwości realnego przewidzenia skutków finansowych umowy. O ile umowa kredytu z natury swej wiąże się z pewną niepewnością dla kredytobiorcy co do możliwości jej spłaty, to jednak w poprawnie ukształtowanym stosunku prawnym dotyczy to wyłącznie okoliczności dotyczących kredytodawcy (to jest jego stanu majątkowego determinowanego jego stanem zdrowia, możliwościami zarobkowymi czy też koniunkturą gospodarczą), a nie okolicznościami leżącymi po stronie kredytodawcy i możliwością ustalania przez niego wysokości zobowiązania.

Jednocześnie nie zaistniały żadne okoliczności wskazane w art. 385² k.c. inne niż treść umowy, które wymuszałyby konieczność odmiennej oceny zgodności postanowienia umownego z dobrymi obyczajami według stanu na chwilę zawarcia umowy. Z zawarciem Umowy z dnia 21 maja 2008 r. nie wiązało się zawarcie żadnej innej umowy, która przynosiłaby powódce zwiększone korzyści z uwagi na fakt wyboru sposobu indeksacji kredytu.

Bez znaczenia jest fakt, czy przy zawieraniu umowy powódka zapoznała się z całkowitym ryzykiem walutowym i mogła przewidzieć wszystkie możliwości zmiany kursu franka szwajcarskiego wobec złotego polskiego. W przypadku obrotu z udziałem konsumentów ograniczone jest działanie zasady *volenti non fit iniuria*, a ograniczenie tej zasady w obrocie konsumenckim jest powodowane chęcią zapewnienia rzeczywistej, a nie tylko formalnej, równości stron. Jest to szczególnie istotne w przypadku branży finansowej,

gdzie nierównowaga faktyczna stron jest oczywista, skoro po jednej stronie stoi podmiot dysponujący znacznymi zasobami ludzkimi, kapitałowymi oraz organizacyjnymi, których nie jest w stanie zrównoważyć nawet czujność zwykłego konsumenta.

Pozbawiona znaczenia prawnego jest okoliczność kiedy powódka uświadomiła sobie skutki funkcjonowania niedozwolonych postanowień umownych. Brak związania tymi postanowieniami istniał już od dnia 21 maja 2008 r. i nie można powódce czynić zarzutu, że dopiero po kilkunastu latach od zawarcia umowy uświadomiła sobie abuzywność niektórych postanowień umownych.

Bez znaczenia w niniejszej sprawie jest okoliczność hipotetycznych kosztów kredytu złotówkowego. Kwestia abuzywności postanowień umownych badana jest na dzień zawarcia umowy, tak więc bez znaczenia jest jak kształtował się w rzeczywistości koszt kredytu frankowego, jak i kredytu złotówkowego. Istotne jest samo rażące naruszenie interesów konsumenta, które mogło się zrealizować (i które też się zrealizowało). Skutek niezwiązania konsumenta niedozwolonymi postanowieniami ma w sobie pewien element penalny mający sankcjonować stosowanie przez przedsiębiorcę kwestionowanych postanowień umownych.

Równie bez znaczenia jest okoliczność jakie kredyty frankowe w okresie brania przez powódkę kredytu były oferowane na rynku. Nie może bowiem ekskulpować przedsiębiorcy stosującego nieuczciwe postanowienia umowne fakt, że także inni przedsiębiorcy stosowali podobne niedozwolone postanowienia umowne. Masowość bezprawia cywilnego nie może spowodować uznania, że do takiego bezprawia nie doszło.

W szczególności sama możliwość kształtowania kursów walut w sposób dowolny powoduje, że bez znaczenia jest okoliczność czy w rzeczywistości stawki stosowane przez Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie różniły się od stawek rynkowych. Analiza rażącego naruszenia interesów konsumenta dokonywana jest według stanu z chwili zawarcia umowy, dlatego też bez znaczenia prawnego są okoliczności z chwili wykonywania umowy.

Tym samym bezpodstawne jest oczekiwanie od powódkę, że wykaże, że bank stosował zawyżone kursy w tabeli walut.

Powyższe rozważania są wsparte przez orzecznictwo Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta, Sądu Apelacyjnego w Warszawie i Sądu Najwyższego orzekającego w ramach abstrakcyjnej kontroli wzorców umownych. Sąd zdaje sobie sprawę z różnicy między kontrolą incydentalną a kontrolą abstrakcyjną, to jednak nie może przejść do porządku dziennego nad tymi tezami orzeczeń, które wspierają wnioski wypływające z dokonanej w niniejszej sprawie kontroli incydentalnej. Niedozwolone są

postanowienia, w których wskazano jedynie termin ustalania kursu waluty przejętej do rozliczeń spłaty rat-kapitałowo odsetkowych, a nie określano sposobu ustalania tego kursu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2013 r., VI ACa 441/13, Lex nr 1356719).

Stanowisko to jest wsparte również przez orzecznictwo sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, a zamiast cytowania w tym miejscu dużej liczby orzeczeń należy powołać się na treść uzasadnienia pytania prawnego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2021 r., BS I-4110-4/20.

W szczególności kwestia abuzywności nie została zmieniona przez wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej. Wejście w życie przepisów ustawy antyspreadowej nie wyłącza możliwości powoływania się na abuzywność klauzul związanych z niejasnym i jednostronnym sposobem określania kursu waluty, po jakim ma być dokonywana spłata, zawartych w umowach kredytowych, które podpisane i realizowane były jeszcze przed wejściem w życie tej nowelizacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, Lex nr 2642144).

Tym samym strony były związane umową kredytu poza postanowieniami dotyczącymi kwestii indeksacji kredytu zawartymi w § 2 ust. 2 i w § 7 ust. 1 Umowy kredytu, które są niedozwolonymi postanowieniami umownymi i w związku z tym nie wiążą powódki jako konsumenta.

Konieczne jest więc ustalenie, jaki skutek dla Umowy kredyty z dnia 21 maja 2008 r. ma wyeliminowanie wyżej wskazanych niedozwolonych postanowień umownych.

Niewątpliwie umowa taka ma braki polegające na tym, że nie jest ustalone jaka jest wysokość kredytu, którą musi spłacić powódka. Wysokość zadłużenia oraz wysokość poszczególnych rat była bowiem ustalana przy wykorzystaniu mechanizmu indeksacyjnego i po usunięciu tych postanowień nie wiadomo w jakiej wysokości jest zobowiązane powódki i jaka jest wysokość poszczególnych rat.

Konieczna jest więc ocena czy zakwestionowane postanowienia umowne mogą być zastąpione innymi postanowieniami. Nie jest bowiem wystarczająca sama możliwość spłaty kredytu we frankach, skoro nie wiadomo w jakiej wysokości miałyby być dokonywane spłaty oraz jaka jest wysokość globalnego zadłużenia powódki

Przepisy prawa polskiego nie regulują bezpośrednio skutków prawnych uznania przez sąd, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie wiąże konsumenta, a

w szczególności kwestii, czy w takim przypadku miejsce abuzywnego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów

W pierwszej kolejności należy podnieść, że nie jest dopuszczalne usuwanie skutków abuzywności § 2 ust. 2 i w § 7 ust. 1 Umowy kredytu przez odwoływanie się do instytucji wykładni umów zgodnie z art. 65 § 2 k.c. i przyjęcie, że zgodnym zamiarem stron było wzięcie przez powódkę kredytu we frankach szwajcarskich z uwagi na możliwość skorzystania ze stopy procentowej LIBOR 3M. Przyjęcie za stroną pozwaną, że wskutek wielokrotnego odwoływania się Umowy i Regulaminu do Tabeli Kursów Walut Obcych jednoznacznie wolą wszystkich stron było ustalenie, że wypłata kredytu nastąpi po kursie przewidzianym w tabeli, a również przeliczanie wysokości każdej spłaty będzie następowało przez odwołanie się do tabeli, jest niedopuszczalne. Taka wykładnia, w istocie bardzo atrakcyjna dla interesów strony pozwanej, prowadziłaby do ubezskutecznienia przepisów prawa europejskiego dotyczących niedozwolonych postanowień umownych, skoro wyeliminowanie postanowień abuzywnych powodowałoby nawrót tych samych postanowień w oparciu o rekonstruowaną wolę stron. Tym samym stosowanie przepisów krajowych dotyczących wykładni oświadczeń woli obezwładniałoby skuteczność europejskich regulacji dotyczących ochrony praw konsumenta. Taką wykładnią jako sprzeczną z zasadą efektywności prawa wspólnotowego (*effet utile*) należałoby odrzucić jako niedopuszczalną.

Brak było podstaw do uzupełnienia umowy łączącej strony o jakiegokolwiek regulacje dyspozytywne.

Niemożliwe było odwołanie się do art. 56 k.c., odwołującego do rozszerzenia skutków czynności prawnej na skutki wynikające z ustawy, zasad współzycia społecznego i z ustalonych zwyczajów, które to zwyczaje miałyby wskazywać na sposób przeliczania waluty. Ustalony zwyczaj to powszechnie stosowana w danym czasie, grupie społecznej i rodzaju stosunków społecznych praktyka postępowania. Czynność prawna wywołuje skutki w postaci obowiązku zgodnie z tą praktyką bez względu na to czy zwyczaj ten był znany stronom.

W szczególności istnienie takiego zwyczaju dotyczącego przeliczania waluty polskiej na obcą nie jest oczywiste wbrew twierdzeniom strony pozwanej. Sama nowelizacja art. 358 k.c. dokonana z dniem 24 stycznia 2009 r. na podstawie ustawy z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo dewizowe (Dz. U. 2008, Nr 228, poz. 1506) każe wątpić w istnienie takiego zwyczaju. Należy zwrócić uwagę, że strona pozwana jako kursu średniego nie wskazuje kursu średniego NBP, wskazując, że za taką kwotę nie można było ani kupić waluty, ani jej sprzedać (skoro tej kurs był wypadkową kursu kupna i sprzedaży), próbując wskazać kurs ze swojej Tabeli Kursów Walut Obcych jako

właściwy. Tym samym skoro niemożliwie było odwołanie się do kursu NBP, to oczywiste jest, że zwyczajem nie mogło być opieranie się na kursie jednego z wielu funkcjonujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej banków. Zwyczaj musiałby dotyczyć wszystkich zawieranych w danym okresie umów o kredyt indeksowany, co prowadziłoby do takich absurdów, że inne banki i ich klienci byłiby objęcie zwyczajem wynikającym z Tabeli ustalonej przez stronę pozwaną, co byłoby dla nich wielkim zdziwieniem. Wyłącznie na marginesie należy podnieść, że zwyczaj ma być nie tylko powszechny (czego w żaden sposób strona pozwana nie wykazała), ale i niekwestionowany. W tej sytuacji będące faktem notoryjnym masowe wnoszenie powództw przeciwko bankom oferującym wiele lat temu kredyty indeksowane do kursu franka szwajcarskiego powoduje, że ciężko uznać niekwestionowane istnienie zwyczaju dotyczącego przeliczania waluty polskiej na obcą.

Jako propozycję uregulowania powyższego braku wskazuje się też unormowania art. 358 § 2 k.c. w związku z art. 24 ustawy o Narodowym Banku Polskim lub też art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawa wekslowe (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 160; dalej jako p.w.) stosowanego w drodze analogii.

Odnosząc się do możliwości wskazania kursu waluty w drodze zastosowania art. 358 § 2 k.c. należy zwrócić uwagę, że przepis ten nie obowiązywał w chwili zawierania umowy, to jest w dniu 4 lipca 2006 r. Konieczna jest ocena abuzywności kwestionowanych postanowień umownych według daty na dzień zawarcia umowy, dlatego niezasadne są twierdzenie, że przepis prawa wchodzących w życie z dniem 24 stycznia 2009 r. mógł zmienić sytuację wcześniejszą przy uwzględnieniu treści art. 3 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018/7-8/79). Charakter kredytu jako stosunku prawnego o charakterze ciągłym nie uchyła konieczności dokonywania oceny abuzywności według stanu na dzień zawarcia, a nie według stanu późniejszego.

Należy bowiem podnieść, że art. 316 § 1 k.p.c. przewidujący branie pod uwagę przy orzekaniu stanu rzeczy istniejącego w chwili orzekania nie uchybia przepisom prawa materialnego, które dla oceny abuzywności bądź nieabuzywności postanowień umownych przewidują inny moment czasowy. Prawo procesowe służy urzeczywistnieniu norm prawa materialnego i tam gdzie przepisy prawa materialnego wskazują inny moment oceny stanu faktycznego i prawnego niż moment orzekania, tam ten moment jest prawnie relewantny.

Nadto należy podkreślić, że art. 358 § 2 k.c. dotyczy zobowiązań wyrażonych w walucie obcej, a nie zobowiązań indeksowanych do waluty obcej.

Nie jest trafne odwołanie się do orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-70/17 Santos (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 marca 2019 r.

w sprawie Abanca Corporación Bancaria SA przeciwko Albertowi Garcíi Salamance Santosowi oraz Bankia SA przeciwko Alfonsowi Antoniowi Lau Mendozie i Verónice Yulianie Rodríguez Ramírez. ECLI:EU:C:2019:250) na możliwość zastąpienia nieuczciwego warunku umownego w sytuacji późniejszej zmiany ustawowej, skoro opatrzone to zastrzeżeniem istnienia sytuacji, gdy stwierdzenie nieważności umowy naraża konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje. W realiach niniejszej sprawy taka okoliczność nie zachodzi, skoro to powódka jako konsument niewątpliwie godziła się na stwierdzenie nieważności umowy kredytu z dnia 21 maja 2008 r.

Nie było możliwe odwołanie się per analogiam do regulacji prawa wekslowego. Należy bowiem zwrócić uwagę na specyfikę prawa wekslowego, które dotyczy wystawiania i obrotu dłużnymi papierami wartościowymi, które zastosowanie znajdowały w stosunkach kupieckich, a nie w relacjach dotyczących konsumentów. Ta specyfika sprzeciwia się stosowaniu regulacji z zakresu prawa wekslowego na gruncie powszechnego prawa cywilnego, zwłaszcza, że art. 41 p.w. odsyła do zwyczajów miejsca płatności, a strona pozwana nie wykazała istnienia takich zwyczajów.

Brak możliwości uzupełnienia regulacji dotyczących przeliczania kursu waluty polskiej na walutę obcą powoduje, że jedyną możliwością przyjęcia ważności umowy kredytu z dnia 21 maja 2008 r. jest przyjęcie, że kredyt udzielony został w złotych i tak też powinien być zostać spłacony. W przeciwnym razie, tak jak już wcześniej wskazano, nie znana byłaby wysokość kredytu do spłaty.

Konieczne jest więc rozważenie kwestii czy taka umowa nie jest sprzeczna z istotą stosunku prawnego. Kredyt udzielony w walucie polskiej i mający być spłacany w walucie polskiej byłoby oprocentowany oprocentowaniem zmiennym opartym o wskaźnik LIBOR 3M powiększony o stałą marżę banku określoną w umowie z dnia 21 maja 2008 r.

Taki stosunek prawny byłby wynaturzeniem stosunku kredytowego. Odsetki kapitałowe jako zapłata właścicielowi kapitału wynagrodzenia za korzystanie z jego kapitału są zawsze powiązane z rodzajem waluty. W obecnym systemie walutowym, to jest systemie kursów płynnych wynikających z upadku systemu z Bretton Woods, nie istnieją możliwości abstrakcyjnego przeliczania kosztu pieniądza wyrażonego w jednej walucie na koszt pieniądza w drugiej walucie, o czym świadczy istnienie wielu wskaźników odnoszących się do konkretnej waluty, takich jak LIBOR, EURIBOR czy WIBOR. W tej sytuacji istnienie kredytu w złotych polskich oprocentowanego jak kredyt we frankach szwajcarskich byłoby wypaczeniem stosunku kredytowego. Potwierdza to zresztą sam pozwany bank, argumentując, że z uwagi na kwestie zabezpieczenia kredytowego oraz walutowego rodzaj

stopa procentowa musi być dostosowany do waluty kredytu, co byłoby w tym wypadku wykluczone.

Tak ograniczony stosunek prawny należy więc uznać za nieważny jako sprzeczny z naturą stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 października 2019 r., V ACa 567/18, Lex nr 276103).

Jednocześnie nieważności stosunku prawnego nie sprzeciwia się względem na ochronę interesów konsumenta, który mógłby być postawiony w sytuacji bez wyjścia wskutek konieczności natychmiastowej spłaty całego kredytu. W realiach niniejszej sprawy powódka jako konsument godziła się ze o stwierdzeniem nieważności umowy z dnia 21 maja 2008 r., tak więc należy uznać, że jest w pełni świadoma skutków stwierdzenia nieważności i konieczności spłaty całego kredytu.

Tym samym umowa z dnia 21 maja 2008 r. jest nieważna.

W myśl art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Powyższy przepis w związku z art. 410 § 1 k.c. stosuje się w szczególności do nienależnego świadczenia.

Na podstawie art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powódka wskutek nieważności umowy z dnia 21 maja 2008 r. nie była zobowiązana do zapłaty na rzecz banku jakichkolwiek kwot wynikających z tej umowy.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że powódka w okresie od zawarcia umowy do dnia orzekania spełniła na rzecz strony pozwanej świadczenia w łącznej wysokości 89.880 zł. Wskutek nieważności umowy z dnia 21 maja 2008 r. świadczenie to nie miało podstawy prawnej.

Wprawdzie wskutek nieważności umowy z dnia 21 maja 2008 r. powódka jest zobowiązana do zwrotu na rzecz banku uzyskanej kwoty kredytu w wysokości 170.000 zł, to jednak należy zwrócić uwagę na okoliczność, że w polskim systemie prawnym nie obowiązuje teoria salda, tylko teoria dwóch kondykcji, która nakazuje każde roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia oceniać oddzielnie, a nie tylko oceniać globalnie kto komu

jest winien zwrócić nadwyżkę obu świadczeń. Teoria salda, choć bardziej intuicyjna i prostsza w stosowaniu nie ma jednak podstawy prawnej w obowiązujących przepisach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 625/08, Lex nr 520070; uchwała (7) Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2021 r., III CZP 6/21, www.sn.pl).

Tym samym strona pozwana była wzbogacona o kwotę dokonanych spłat kredytu. Istotna jest wyłącznie ocena wzbogacenia na linii powódka – strona pozwana, tak więc jakiegokolwiek zobowiązania strony pozwanej, które powstały w rzeczywistości lub miały powstać wobec podmiotów trzecich w związku z umową z dnia 21 maja 2008 r. są irrelewantne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Należy bowiem nadto podkreślić, że spłata własnych zobowiązań banku jest też jedną z odmian wzbogacenia.

Bez znaczenia jest porównywanie przez stronę pozwaną do kosztów umowy kredytu złotówkowego, której niewątpliwie nie zawarto.

Strona pozwana nawet nie twierdziła, że dokonała potrącenia swojego roszczenia kondykcijnego przysługującego im wobec powódki, dlatego cała wpłacona kwota przez powódkę była należna od strony pozwanej.

Jednocześnie nie zaistniały żadne okoliczności wyłączające możliwość zwrotu kwot wpłaconych przez powódkę na poczet kredytu z dnia 21 maja 2008 r.

W szczególności nie doszło do wyłączenia kondykcji z uwagi na wiedzę powódki co do braku zobowiązania wobec strony pozwanej (art. 411 pkt 1 k.c.). Należy bowiem podkreślić, że roszczenie kondykcyjne może wyłączyć jedynie pozytywna wiedza spełniających świadczenia o braku zobowiązania, co zbliżałoby takie działanie świadczącego do darowizny. Roszczenia kondykcyjne nie wyłączają natomiast wątpliwości co do braku zobowiązania, ani tym bardziej brak wiedzy o braku zobowiązania.

Okoliczność ta jako okoliczność niwecząca roszczenia kondykcyjne powódki powinna być wykazana przez stronę pozwaną, która nie przedstawiła żadnych przekonujących argumentów za tą okolicznością, nie mówić już o poparciu jej dowodami.

Fakt prowadzenia działalności gospodarczej, a nie charytatywnej, nie zwalnia od konieczności zwrotu nienależnych świadczeń. Przedsiębiorcy otrzymujący nienależne świadczenia nie mogą być uprzywilejowani w stosunku do innych podmiotów prawa cywilnego, które też otrzymują nienależne świadczenia i muszą się z nich rozliczać.

W świetle ustalonego stanu faktycznego wysokość nienależnie spełnionego świadczenia nie budziła wątpliwości Sądu.

Nietrafny okazał się zarzut przedawnienia roszczenia o zwrot wpłaconych kwot, które miały się przedawniać wraz z upływem okresu trzyletniego jako świadczenie okresowe od dnia dokonania każdej spłaty kredytu.

Nie jest trafne stanowisko wskazujące na okresowy charakter świadczenia powódki. Cytowane orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r., II CK 439/04, Lex nr 301763) nie jest trafne. Kwoty wpłacone tytułem rat byłyby świadczeniem okresowym, gdyby umowa z dnia 21 maja 2008 r. była ważna. Nieważność umowy powoduje jednak, że poszczególne wpłaty nie były powiązane ze sobą węzłem prawnym w postaci okresowości świadczenia, skoro podstawa do ich okresowości wynikająca z umowy z dnia 21 maja 2008 r. nigdy nie powstała.

Jednocześnie nie można było powiązać początku biegu okresu przedawnienia ze spełnieniem świadczenia przez powódkę. Takie stanowisko wiążące początek momentu biegu terminu przedawnienia z datą spełnienia świadczenia abstrahuje zupełnie od realiów niniejszej sprawy, gdzie umowa przez wiele lat sprawiała pozór umowy zgodnej z prawem.

Nadto stanowisko to nie współgra z prawem europejskim. Poszukując odpowiedzi należy pomocniczo oprzeć się na regulacjach europejskich dotyczących roszczeń konsumentów ukształtowanych w postanowieniach dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objętych przepisami prawa krajowego (Dz. Urz. UE L 349 s. 11 dalej jako Dyrektywa 2014/104).

W paragrafie 36 preambuły Dyrektywy 2014/104 wskazano, że bieg terminu przedawnienia nie powinien się rozpoczynać, zanim naruszenie nie ustanie ani zanim powód nie dowie się lub zanim nie można będzie zasadnie oczekiwać od niego wiedzy o działaniu stanowiącym naruszenie, o tym, że naruszenie wyrządziło szkodę oraz o tożsamości sprawcy naruszenia, a transpozycją tych założeń do Dyrektywy jest jej art. 10 ust. 2.

Powyższe zasady należy przenieść do kwestii liczenia biegu przedawnienia roszczeń o zwrot kwot wpłaconych tytułem kredytu walutowego, uznając, że bieg przedawnienia nie mógł się rozpocząć, nim konsument dowiedział się lub mógł dowiedzieć o niedozwolonym charakterze postanowienia.

Stanowisko to znalazło zresztą swoją aprobatę w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który potwierdził zasadność odwołania się do prawa europejskiego (zob. uchwała Sądu Najwyższego (7) z dnia 12 maja 2021 r., sygn. III CZP 6/21, www.sn.pl).

W niniejszej sprawie brak podstaw do przyjęcia, że powódka o niedozwolonym charakterze postanowień umownych dowiedzieli się w czasie umożliwiającym przedawnienie roszczeń na podstawie ogólnego terminu przedawnienia z art. 118 k.c., dlatego należało przyjąć, że całe roszczenie powódki nie jest przedawnione.

Wyłącznie na marginesie należałoby też podnieść, że powołanie się przez stronę pozwaną na zarzut przedawnienia można byłoby potraktować jako nadużycie prawa, gdyby nawet doszło do przedawnienia roszczenia. W pierwszej kolejności należy podnieść dominującą pozycję banku, którego interesy są zabezpieczone hipoteką, a który do czasu usunięcia z polskiego systemu prawnego instytucji bankowych tytułów egzekucyjnych na mocy wyżej opisanej ustawy z dnia 25 września 2015 r. miał łatwą możliwość rozpoczęcia egzekwowania całego zadłużenia wskutek hipotetycznego zaprzestania spłaty przez kredytobiorców.

Brak też podstaw do uznania roszczenia powódki za stanowiące nadużycie prawa podmiotowego i tym samym niepodlegające ochronie prawnej na podstawie art. 5 k.c. W pierwszej kolejności należy podnieść, że zgodnie z zasadą czystych rąk, na nadużycie prawa podmiotowego nie może powoływać się ten podmiot, którym sam naruszał dobre obyczaje przy zastrzeganiu postanowień umownych przewidujących indeksację kredytu. Możliwość złożenia oświadczenia o potrąceniu wierzytelności banku z tytułu wypłaconej kwoty kredytu z zasądzonych w niniejszym wyroku nie pozwoli na osiągnięcia skutku faktycznego darmowego nabycia części nieruchomości kosztem banku, co rzeczywiście nie mogło być zaakceptowane z uwagi na elementarne zasady uczciwości.

Żądanie pozwu było też ograniczone w stosunku do różnicy wysokości spłaconych w stosunku do należnych w hipotetycznym wariantcie, że umowa z dnia 21 maja 2008 r. byłaby umowa bez indeksacji z pozostałymi warunkami umownymi. W tej sytuacji żądanie powódki uwzględnia fakt wynagrodzenia stronie pozwanej za korzystanie z jej kapitału w okresie dokonywania spłat i tym samym nie może zostać uznane za sprzeczne za nadużycie prawa.

O odsetkach za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. Roszczenie o zwrot świadczenia jest roszczeniem bezterminowym w rozumieniu art. 455 k.c. i jego wymagalność zależy od wezwania do zapłaty. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że strona pozwana została wezwana do spełnienia świadczenia w terminie dwutygodniowym w dniu 15 listopada 2019 r. i od upływu terminu dwutygodniowego strona pozwana pozostaje w opóźnieniu.

Co do odsetek od kwoty rozszerzonego powództwa należy wskazać, że były żądane od dnia doręczenia odpisu pisma rozszerzającego żądanie pozwu do dnia zapłaty. Pismo to

zostało doręczone pełnomocnikowi strony pozwanej w dniu 30 kwietnia 2021 r. W ocenie Sądu w dniu doręczenia odpisu pozwu (pismo doręczono pełnomocnikowi strony pozwanej o godzinie 15:40) strona pozwana nie była zobowiązana do spełnienia świadczenia, skoro nawet przy założeniu szybkiego obrotu bezgotówkowego termin ten nie może być krótszy niż 1 dzień, potrzebny na zlecenie przelewu. Tym samym termin płatności wypadłby na 1 maja 2021 r., co w związku ze świętem w tym dniu, niedzielą w dniu 2 maja 2021 r. oraz świętem w dniu 3 maja 2021 r. z uwagi na treść art. 115 k.c. oraz art. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (tekst jednolity Dz. U. 2020, poz. 1920) przesunęła termin płatności na dzień 4 maja 2021 r. i dopiero od 5 maja 2021 r. strona pozwana pozostawała w opóźnieniu, co umożliwiło zasądzenie odsetek od tego dnia.

Tym samym oddalono żądanie zasądzenia odsetek od kwoty 2.951,62 zł za dnia 30 kwietnia 2021 r. do dnia 4 maja 2021 r. i tylko w tym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. wskazującego na możliwość zasądzenia całości kosztów procesu na rzecz strony, która wygrała sprawę niemal w całości. Powództwo zostało uwzględnione właściwie w całości za wyjątkiem kilku dni odsetek od rozszerzonej części powództwa, więc powódce należał się zwrot całych poniesionych przez nich kosztów. Na koszty powódki złożyła się uiszczona opłata od pozwu w kwocie 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika strony będącego adwokatem ustalone na podstawie § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015 r. poz. 1800 z późniejszymi zmianami) w wysokości 3.600 zł, zaliczka na opinię biegłego w kwocie 1.195,19 zł oraz kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa ustalona na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 w zw. z cz. IV załącznika do ustawy z 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jednolity Dz.U. 2020 r., poz. 1546 z późniejszymi zmianami).

O odsetkach od zasądzonych kosztów procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Na podstawie art. 80 ust. 1 w związku z art. 84 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. 2020, poz. 755). zwrócono powódce kwotę 4,81 zł tytułem niewykorzystanej części zaliczki na opinię biegłego.

Sygn. akt I C 2705/19/P

Zarządzenie:

S. proszę:

1. odnotować uzasadnienie,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron przez Portal,
3. kal. 20 dni.

Kraków, 28 września 2021 r.

sędzia Roman Wilk